

คำวินิจฉัยของ นายอุระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๕/๒๕๔๗

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

เรื่อง สมาชิกพรรคไทยรักไทย ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติของพรรคไทยรักไทย มีลักษณะ
ตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายประหยัด จันทพาล กับสมาชิกพรรคไทยรักไทย รวม ๕๕ คน ผู้ร้อง
ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร
ได้ประกาศให้มีการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร และนายกองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดยโสธร ระหว่างวันที่ ๕ - ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ โดยจัดให้มีการเลือกตั้ง
ในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๗ พร้อมกันทั่วประเทศ เป็นไปตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด
พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖ และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖

เนื่องจากตามกฎหมายเลือกตั้งและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐
ได้บัญญัติหลักการของการเลือกตั้ง มิให้ผู้สมัครต้องสังกัดพรรคการเมือง มีเพียงการสังกัดกลุ่มต่าง ๆ
หรือสมัครในนามอิสระเท่านั้น เพราะรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๘๔ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้มีความคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน โดยเจตนารมณ์
ของกฎหมายดังกล่าว รัฐบาลต้องให้ความอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปกครองตนเอง
โดยควบคุมดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม
แต่ปรากฏว่า “พรรคไทยรักไทย” ผู้ถูกร้องกลับแสดงเจตนารมณ์และแนวทางของพรรคต่อการเลือกตั้ง
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีมติสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีมติอนุญาตให้นายสถิพร นาคสุข
ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรและคณะสามารถนำสัญลักษณ์ และนโยบายพรรค
ตลอดจนการใช้ชื่อ-สกุล และรูปถ่าย หรือรูปภาพของหัวหน้าพรรคไปเผยแพร่บนธงหน้าเสาธงเลือกตั้งได้
ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า เป็นมติดีที่แสดงเจตนารมณ์และแนวทางของพรรคผู้ถูกร้อง ที่มาครอบงำการเลือกตั้ง

องค์ประกอบรองส่วนท้องถิ่น มติดังกล่าวของพรรคผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น เพราะมีเจตนารมณ์ที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองท้องถิ่น การที่ผู้ถูกร้องดำเนินการส่งและสนับสนุนให้นายสถิรพร นาคสุข และคณะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร ในนามพรรคโดยใช้รูปภาพโฆษณาหาเสียงเป็นภาพคู่ประกอบด้วย รูปถ่ายหรือรูปภาพของพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หัวหน้าพรรคไทยรักไทย พร้อมสัญลักษณ์พรรคขอสนับสนุน นายสถิรพร นาคสุข เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร และรูปภาพหรือรูปถ่ายของนายสถิรพร นาคสุข อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนารมณ์ที่เกิดจากมติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ เนื่องจากการใช้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอันเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และเป็นผู้นำรัฐบาลมาสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นยอมทำให้การเลือกตั้งองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นระดับล่างเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เนื่องจากถูกรอรับงำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและพรรคการเมืองดังปรากฏตามสำเนาภาพถ่าย “ลายมือชื่อ” ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องพร้อมสัญลักษณ์พรรคดังกล่าว

นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องยังได้ดำเนินการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค คือ นายธนฤทธิชัย คานเขต นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร นายสุทธิชัย จันทร์อารักษ์ และนายวิสันต์ เดชเสน ให้การสนับสนุน นายสถิรพร นาคสุข เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้ง ๔ คน ได้ติดตั้งป้ายและนำผ้าห่มกันหนาวที่ นายสถิรพร นาคสุข ขณะดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร ได้ใช้งบประมาณจากภาษีอากรของประชาชนจำนวน ๖ ล้านบาทเศษ จัดซื้อจำนวน ๔๒,๐๐๐ ผืน แจกจ่ายให้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธรแทน นายสถิรพร นาคสุข และคณะ การให้ความช่วยเหลือของสมาชิกสภาผู้แทนดังกล่าวเป็นการกระทำที่ขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและวินิจฉัยว่า การดำเนินการของผู้ถูกร้อง ที่แสดงเจตนารมณ์และแนวทางของพรรคต่อการเลือกตั้งองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น โดยมีมติสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และมีมติอนุญาตให้นายสถิรพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรและคณะ สามารถนำสัญลักษณ์ และนโยบายพรรค ตลอดจนการใช้ชื่อ - สกุล และรูปภาพหรือรูปภาพของหัวหน้าพรรคที่ระบุตำแหน่งนายกรัฐมนตรี “อันเป็น

เจ้าหน้าที่ของรัฐ” พร้อมลายมือชื่อไปเผยแพร่รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้ ถือว่าเป็นเจตนาารมณ์ที่เกิดจากมติของพรรคที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการช่วยเหลือการเลือกตั้งในนามของผู้ถูกร้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญตามบทมาตราดังกล่าวเช่นกัน

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า คณะกรรมการบริหารของผู้ถูกร้อง ไม่เคยส่งผู้ใดสมัครรับเลือกตั้งในนามผู้ถูกร้อง สำหรับนายสถิรพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร พรรคเคยมีมติเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ว่า ผู้ถูกร้องยื่นยันเจตนาารมณ์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย และหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนาารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และพรรคอนุญาตให้ผู้สมัครนำสัญลักษณ์ และนโยบายพรรค รวมทั้งรูปหัวหน้าพรรครณรงค์หาเสียงได้ แต่ให้ใช้ได้ทำที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และไม่นำไปก่อให้เกิดความเสียหาย

มติของคณะผู้บริหารพรรค ไม่ปรากฏว่ามีถ้อยคำใด ๆ ที่จะขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ มติของคณะผู้บริหารพรรคทั้ง ๔ ข้อระบุไว้ชัดเจนว่าจะส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การที่นายสถิรพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร นำสัญลักษณ์ นโยบายพรรค และรูปหัวหน้าพรรค ไปใช้ในการหาเสียงโดยได้รับอนุญาตจากนายภูมิธรรม เวชยชัย รองเลขาธิการพรรค ตามที่คณะผู้บริหารพรรค มอบหมายให้เป็นผู้มีอำนาจลงนามในหนังสือแทนเลขาธิการพรรค ซึ่งการอนุญาตให้ใช้สัญลักษณ์ นโยบายพรรค และรูปหัวหน้าพรรค ไปรณรงค์หาเสียงมิได้หมายความว่า ผู้ถูกร้องโดยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ในฐานะหัวหน้าพรรคและนายกรัฐมนตรียึดตำแหน่งหน้าที่สนับสนุน เข้าแทรกแซง ครอบงำ การเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย หากการเลือกตั้งมีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ผู้สมัครหรือประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้น ก็สามารถร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตามกฎหมาย

ที่ผู้ร้องอ้างกฎหมายเลือกตั้งและรัฐธรรมนูญว่า การเลือกตั้งท้องถิ่น ผู้สมัครไม่ต้องสังกัดพรรคการเมือง มีเพียงการสังกัดกลุ่มต่าง ๆ หรือสมัครในนามอิสระเท่านั้น

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ไม่มีกฎหมายเลือกตั้งฉบับใด ระบุให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งท้องถิ่นต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง ดังนั้น หากผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นมีความประสงค์จะลงสมัครในนามพรรคการเมือง สามารถทำได้ เช่น การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ส่วนการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องสังกัดพรรคการเมือง ดังนั้น การที่นายสตีเฟน นาคสุข นำสัญลักษณ์ นโยบายพรรค และรูปหัวหน้าพรรค ติดป้ายโฆษณาหาเสียง ไม่เป็นการผิดกฎหมายเลือกตั้งหรือรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายห้ามพรรคการเมืองเข้ายุ่งเกี่ยวหรือสนับสนุนการเลือกตั้งท้องถิ่นเช่นเดียวกัน

ที่ผู้ร้องได้อ้างว่า มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคไทยรักไทย ๔ คน ให้การสนับสนุนนายสตีเฟน นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร โดยถ่ายภาพติดป้ายโฆษณาหาเสียง ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า พรรคไทยรักไทยไม่เคยมีมติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคไทยรักไทยช่วยเหลือนายสตีเฟน นาคสุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๔ คน มีสิทธิและเสรีภาพในการเมือง การติดป้ายโฆษณาหาเสียง ถือว่าเป็นกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมติการประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งครั้งที่ ๕๑/๔๖ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๖ ถือว่า ไม่ฝ่าฝืนลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายเพราะมิได้อาศัยตำแหน่งหน้าที่เข้ามามีส่วนช่วยเหลือในการหาเสียง จึงไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗

ที่ผู้ร้องอ้างว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๔ คน ได้นำผ้าห่มกันหนาว ซึ่งซื้อจากเงินงบประมาณ จำนวน ๔๒,๐๐๐ ฟืน เป็นเงินจำนวน ๖ ล้านบาทเศษ แจกจ่ายให้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง นั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า หากเป็นความจริงย่อมเป็นความผิดต่อกฎหมาย ซึ่งผู้ร้องสามารถจะร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีได้ตามกฎหมาย

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายทวี พันพระ กับพวก รวม ๓๓ คน ได้ยื่นคำร้องขอเป็นผู้ร้องร่วมกับนายประหยัด จันทพาล กับพวก คำร้องมีข้อความทำนองเดียวกัน

ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องขอชี้แจงข้อเท็จจริง และคำร้องขอชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ผู้ถูกร้องมิได้มีมติส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และมีได้มีมติสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สำหรับนายสตีเฟน นาคสุข ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรนั้น ผู้ถูกร้องก็มีได้มีมติสนับสนุนหรือส่งเสริมในนามพรรค แต่อย่างใด โดยได้มีมติของคณะผู้บริหารพรรค เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ยืนยันเจตนาารมณ์ และแนวทางของพรรค ต่อการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคอนุญาตให้ผู้สมัครที่เป็น สมาชิกพรรคมีสิทธิใช้สัญลักษณ์หรือนโยบายของพรรค ไปเผยแพร่หรือใช้ในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งได้ เท่าที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายและข้อบังคับพรรค พรรคไม่เคยไปครอบงำหรือ สนับสนุนผู้ใดในการเลือกตั้งท้องถิ่น มติของคณะผู้บริหารพรรคดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการ พื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ผู้ร้องได้ยื่นคำแถลงว่า ผู้ร้องได้รับสำเนาคำชี้แจงของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่า คำชี้แจงของ พรรคไทยรักไทยขัดแย้งกันเอง โดยครั้งแรกชี้แจงว่า พรรคไทยรักไทยไม่เคยมีมติส่งผู้ใดสมัคร รับเลือกตั้งลงในนามพรรค ต่อมากลับได้ชี้แจงว่า ส่วนนายสตีเฟน นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดยโสธร พรรคเคยมีมติ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ อนุญาตให้ นายสตีเฟน นาคสุข นำสัญลักษณ์และนโยบายพรรค รวมทั้งรูปหัวหน้าพรรค รูปถ่ายหรือรูปภาพ ชื่อ - สกุล ของหัวหน้าพรรค คำชี้แจงดังกล่าวขัดแย้งกัน ไม่น่าเชื่อถือ

ผู้ร้อง เห็นว่า การเลือกตั้งไม่ว่าระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ สิ่งสำคัญสิ่งแรกคือการจูงใจ ในรูปภาพหรือรูปถ่ายของผู้สมัคร เพราะนำไปสู่การนิยมนคริธาของประชาชน หากปรากฏรูปภาพหรือ รูปถ่ายของหัวหน้าพรรคการเมืองต่าง ๆ คู่กับผู้สมัครใดแล้ว ย่อมเป็นที่เข้าใจของประชาชนว่า พรรคมีมติ ส่งผู้สมัครลงในนามพรรค การเลือกตั้งระบบบัญชีรายชื่อ ประชาชนย่อมเข้าใจได้ว่า หัวหน้าพรรคนั้น ๆ เป็นหัวหน้าทีมของผู้สมัคร ยิ่งไปกว่านั้นหากมีการใช้ตำแหน่งหัวหน้าพรรคหรือตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้นำรัฐบาลเขียนข้อความว่า ได้สนับสนุนผู้สมัครในระดับท้องถิ่นแล้ว ย่อมกระทบกระเทือน สิทธิต่าง ๆ ของผู้อื่นที่ไม่มีโอกาสเช่นนั้น ซึ่งทำให้การเมืองในระดับชาติย่อมครอบงำการเมืองท้องถิ่น

กรณีตามคำร้องมีประเด็นต้องพิจารณาว่า มติพรรคไทยรักไทยได้ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐาน แห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของ พรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนด ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามีมติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมือง

ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้ว ตามคำร้องผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้มีมติสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีมติอนุญาตให้นายสถิรพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรและคณะ สามารถนำสัญลักษณ์และนโยบายพรรค ตลอดจนการใช้ชื่อ - สกุล และรูปถ่าย หรือรูปภาพของหัวหน้าพรรคไปเผยแพร่ รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า เป็นมติที่แสดงเจตนารมณ์และแนวทางของผู้ถูกร้อง ที่มาครอบงำ การเลือกตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มติที่ให้ดำเนินการดังกล่าวของผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น การที่ผู้ถูกร้องส่งและสนับสนุนให้ นายสถิรพร นาคสุข และคณะ สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร ในนามผู้ถูกร้อง โดยใช้รูปภาพโฆษณาหาเสียงเป็นภาพคู่ประกอบด้วยรูปถ่ายหรือรูปภาพของพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง พร้อมสัญลักษณ์พรรค ขอสนับสนุน นายสถิรพร นาคสุข เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนารมณ์ที่เกิดจากมติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ เนื่องจากการใช้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอันเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นหัวหน้าพรรค และเป็นผู้นำรัฐบาล มาสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นยอมทำให้การเลือกตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่างเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เนื่องจากถูกรวบงำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและพรรคการเมือง

ในการขึ้นป้ายโฆษณาหาเสียงนั้น ได้ติดตั้งเต็มไปทั่วเขตเลือกตั้งพื้นที่จังหวัดยโสธร นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องยังได้ดำเนินการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคหลายคนให้การสนับสนุนนายสถิรพร นาคสุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองท้องถิ่นของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ เพราะใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องขึ้นป้ายโฆษณาหาเสียงและนำผ้าห่มกันหนาวที่นายสถิรพร นาคสุข ขณะดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร ได้ใช้งบประมาณจากภาษีอากรของประชาชนจำนวน ๖ ล้านบาทเศษ

จัดซื้อจำนวน ๔๒,๐๐๐ ฟืน แจกจ่ายให้แก่ประชาชนแทนนายสถิรพร นาคสุข และคณะ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความเพียงว่า นายสถิรพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรและคณะ นำสัตย์ลักษณ์ และนโยบายพรรค ตลอดจนการใช้ชื่อ - สกุล และรูปถ่ายหรือรูปภาพของหัวหน้าพรรคที่ระบุตำแหน่งนายกรัฐมนตรื “อันเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ” พร้อมลายมือชื่อไปเผยแพร่รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้ จึงทำให้เห็นว่า การกระทำความผิดดังกล่าวเกิดจากมติของพรรคไทยรักไทย และมติดังกล่าวขัดหรือแย้งด้วยหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย โดยผู้ร้องไม่ได้แสดงให้เห็นว่า พรรคไทยรักไทยได้มีมติเช่นนั้นหรือไม่ ข้อเท็จจริงจึงยังฟังไม่ได้ว่า พรรคไทยรักไทยได้มีมติให้นายสถิรพร นาคสุข และคณะ นำสัตย์ลักษณ์และนโยบายพรรค ตลอดจนการใช้ชื่อ - สกุล และรูปถ่ายหรือภาพของหัวหน้าพรรคที่ระบุตำแหน่งว่าเป็นนายกรัฐมนตรืพร้อมลายมือชื่อไปเผยแพร่รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘๔ บัญญัติว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง ฯลฯ และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

การกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ให้เป็นตามที่กฎหมายบัญญัติโดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ

เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ฯลฯ

บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความเป็นอิสระในการบริหารการปกครอง ฯลฯ แต่ไม่ได้กำหนดรูปแบบการเลือกตั้งในท้องถิ่น เช่น การสมัครรับเลือกตั้งจะสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่ หรือจะรับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองใดได้หรือไม่ และไม่มีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นห้ามผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมือง ดังนั้น การที่นายสถิรพร นาคสุข ใช้ชื่อพรรค ใช้สัตย์ลักษณ์พรรคเพื่อหาเสียงเลือกตั้งจึงสามารถทำได้เพราะไม่ขัดต่อกฎหมาย

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการช่วยเหลือการเลือกตั้งในนามพรรคไทยรักไทย เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม นั้น เห็นว่า กรณีที่จะขอให้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม นั้น ต้องเป็น

เรื่องที่จะขอให้วินิจฉัยว่า มติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่จะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือไม่ หรือมติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่ เท่านั้น ไม่ได้เกี่ยวกับการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่พิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้อนี้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า มติของพรรคไทยรักไทยที่อนุญาตให้นำสัญลักษณ์และนโยบายพรรคไปเผยแพร่ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ไม่มีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ วรรคสาม

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ